

Yoma 83a & 85a/b: Off the Daf Texts

Mekhilta Derabbi Shimon Ben Yochai Chapter 31

Midrash on Exodus 31:13

את שבתותי תשמורו...

וכבר היו ר' ישמעאל ור' עקיבה ור' אלעזר בן עזריה
מהלכין בדרך ולוי הסדר ור' ישמעאל בנו של ר' אלעזר בן
עזריה מהלכין אחריהן ונשאלה שאלה מניין לפקוח נפש
שדוחה את השבת

היה ר' ישמעאל אומר הרי הוא אומר אם במחותרת ימצא
הגנב והכה ומת אין לו דמים ספק שבא לגנוב ספק שבא
להרוג והלא דברים קל וחומר ומה שפיכות דמים שהיא
מטמאה את הארץ ומסלקת את השכינה הרי הוא דוחה את
השבת קל וחומר לפקוח נפש שידחה את השבת:

ר' אלעזר בן עזריה אומר מה מילה שאינה אלא אחד
מאיבריו של אדם תדחה את השבת קל וחומר לכל הגוף
[אמרו לו] ממקום שבאתה אי מה להלן ודאי אף כאן ודאי

ולא ספק:

ר' עקיבה אומר הרי הוא אומר מעם מזבחי תקחנו למות אם
דוחה רציחה את העבודה שהיא דוחה את השבת קל וחומר
לפקוח נפש שידחה את השבת:

רבי יוסי הגלילי אומר הרי הוא אומר אך חלק יש שבתות
שאתה שובת ויש שבתות שאין אתה שובת:

ור' שמעון בן מנסיא אומר הרי הוא אומר ושמרתם את
השבת כי קדש היא לכם שבת מסורה ואי אתם מסורין
לשבת:

ר' נתן אומר הרי הוא אומר ושמרו בני ישראל את השבת
לעשות את השבת פקח עליו שבת אחת כדי שיעשה שבות
הרבה:

Mishneh Torah, Hilkhot Shabbat 2:1-3

1) דְּחוּיָהּ הִיא שַׁבַּת אֲצֵל סְכָנַת נְפֻשׁוֹת כְּשֶׁאָר כָּל הַמְצִוֹת.
לְפִיכָךְ חוֹלָה שְׂיֵשׁ בּוֹ סְכָנָה עוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכָיו בְּשַׁבַּת עַל פִּי
רוֹפֵא אֲמֵן שֶׁל אוֹתוֹ מְקוֹם. סָפֵק שֶׁהוּא צָרִיךְ לְחַלֵּל עָלָיו אֶת
הַשַּׁבַּת סָפֵק שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ. וְכֵן אִם אָמַר רוֹפֵא לְחַלֵּל עָלָיו אֶת
הַשַּׁבַּת וְרוֹפֵא אַחֵר אוֹמֵר אֵינוֹ צָרִיךְ מְסַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבַּת
שֶׁסָּפֵק נְפֻשׁוֹת דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבַּת:

2) אֲמָדוּהוּ בְּיוֹם הַשַּׁבַּת שֶׁהוּא צָרִיךְ לְכַךְ וְכָךְ לְשִׁמּוֹנָה יָמִים
אֵין אוֹמְרִים נִמְתִּין עַד הָעֶרֶב כְּדֵי שֶׁלֹּא לְחַלֵּל עָלָיו שְׁתֵּי
שַׁבָּתוֹת אֶלָּא מִתְחִילִין מֵהַיּוֹם שֶׁהוּא שַׁבַּת וּמְסַלְּלִין עָלָיו
אֶפְלוּ מֵאֵה שַׁבָּתוֹת כָּל זְמַן שֶׁהוּא צָרִיךְ וַיֵּשׁ בּוֹ סְכָנָה אוֹ סָפֵק
סְכָנָה מְסַלְּלִין. וּמִדְּלִיקִין לוֹ אֶת הַנֵּר וּמְכַבִּין מִלְּפָנָיו אֶת הַנֵּר
וְשׁוֹחֲטִין לוֹ וְאוֹפִין וּמְבַשְּׁלִין וּמְחַמִּין לוֹ חֲמִין בֵּין לְהַשְׁקוֹתוֹ
בֵּין לְרְחִיצַת גּוּפוֹ. כְּלָלוֹ שֶׁל דְּבַר שַׁבַּת לְגַבֵּי חוֹלָה שְׂיֵשׁ בּוֹ
סְכָנָה הֵרִי הוּא כָּחַל לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶן:

3) כְּשֶׁעוֹשִׂים דְּבָרִים הֵאלוֹ אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן לֹא עַל יְדֵי

נְכָרִים וְלֹא עַל יְדֵי קִטְנִים וְלֹא עַל יְדֵי עֲבָדִים וְלֹא עַל יְדֵי
נָשִׁים כְּדֵי שְׁלֹא תִהְיֶה שַׁבַּת קִלְהָ בְּעֵינֵיהֶם. אֲלֹא עַל יְדֵי גְדוּלֵי
יִשְׂרָאֵל וְחֲכָמֵיהֶם. וְאָסוּר לְהִתְמַהֵמֶה בְּחִלּוּל שַׁבַּת לְחֹלָה
שֵׁשׁ בּוֹ סִפְנָה שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יח:ה) "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם
הָאָדָם וְחֵי בָהֶם" וְלֹא שְׂיָמוּת בָּהֶם. הֵא לְמַדְתָּ שְׂאִין מִשְׁפָּטֵי
הַתּוֹרָה נִקְמָה בְּעוֹלָם אֲלֹא רַחֲמִים וְחֶסֶד וְשְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וְאֵלֹהֵי
הָאֲפִיקוֹרוּסִים שְׂאוֹמְרִים שְׁזָה חִלּוּל שַׁבַּת וְאָסוּר עָלֶיהֶן
הַכֶּתוּב אוֹמֵר (יחזקאל כ:כה) "גַּם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא
טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחִיו בָּהֶם":

Likutei Moharan, Part II, 44:1

וְעַל אֵלֹהֵי הַמְּדַקְדְּקִים וּמְחַמְרִים בְּחֻמְרוֹת יִתְרוֹת, עָלֵיהֶם
נֶאֱמַר: וְחֵי בָהֶם, וְלֹא שְׂיָמוּת בָּהֶם, כִּי אֵין לָהֶם שׁוּם חֵיוֹת
כָּלֵל, וְתָמִיד הֵם בְּמַרְהָ שְׁחֻרָה, מִחֲמַת שְׁנֵדָמָה לָהֶם שְׂאִינָם
יוֹצְאִים יְדֵי חוֹבָתָם בְּהַמְצוּוֹת שְׁעוֹשִׁין, וְאֵין לָהֶם שׁוּם חֵיוֹת
מִשׁוּם מְצוֹנָה מִחֲמַת הַדְּקִדּוּקִים וְהַמְרָה שְׁחֻרָת שְׁלָהֶם (וְהוּא
בְּעֵצְמוֹ אֵינוֹ מְחַמֵּר שׁוּם חֻמְרָא כָּלֵל):